

DF_02 Fællesbetingelser

FB

FÆLLES BETINGELSER FOR ENTREPRISERNE VVS og Ventilation, ØSTERGADE 27.
Revision A d. 13.2.2019

INDHOLDSFORTEGNELSE:

1.	GENERELLE OPLYSNINGER	3
2.	AB 92 MED SUPPLERENDE BESTEMMELSER	5
3.	BESTEMMELSER OM BYGGEPLADSDRIFT.....	35
4.	SIKKERHED OG SUNDHED	40
5.	OMGIVENDE MILJØ	42
6.	KVALITETSSTYRING.....	43
7.	TIDSSTYRING	47
7.1	Generelt	47

Rev. A

Tilføjelser angivet i kursiv

Udgåede linier angivet ved overstregning ~~abc~~

1. GENERELLE OPLYSNINGER**1.1 Byggesagens parter**

Bygherre: Aage Bangs Fond
C/o Arup & Hvidt
Nørre Voldgade 88
1358 København K
Kontaktperson: Morten Andersen – m 26 88 85 80

Projekteringsleder: Leif Rønby

Projekterende: Bygherrerådgiver:
Rönby.dk
Kigkurren 8M, 1. sal
2300 KBH C
Kontaktperson: Leif Rønby – m 61 60 06 99

Rådgivere:

Arkitekter:

Novaform Arkitekter

Dronningensgade 66
1420 KBH
Kontaktperson: Mai-Britt Haugaard– m 27 28 40

VVS og Ventilation:

Ekolab
Vestergade 48 H 2.tv.
8000 Aarhus C
Kontaktperson: Jesper Lassen – m 31 46 49 48

Byggeleder: Kontaktperson: Bent Jakobsen, Arup & Hvidt,
Mobiltelefon: 30 73 83 38

Sikkerhedskoordinator P: Arup & Hvidt, kontaktperson: Bent Jakobsen,
Mobiltelefon: 30 73 83 38

Fagtilsyn: Arkitekttilsyn: Novaform, kontaktperson: Mai-Britt
Haugaard
VVS & Ventilation: Ekolab, Jesper Lassen

DGNB ansvarlig: Der henvises til særskilt DGNB fællesbeskrivelse for
projektet for angivelse af organisering ift. DGNB
certificering.

1.2 Entreprisebeskrivelse

Entrepriserne er en del af en samlet renovering af ejendommen beliggende Østergade 27/Lille Kongensgade 32, 1100 København K. Lille Kongensgade 32 er anvendt adresse jf. BBR, men Østergade 27 udgør hovedadgang til ejendommen i den daglige brug.

Den samlede fornyelse omfatter følgende entrepriser:

Entreprise VVS udfører indvendige ombygninger af afløbsinstallationer, Varme-, brugsvands- og kølingsinstallationer inkl. demontering af eks. installationer og asbestsanering af teknisk isolering i forbindelse med de nævnte arbejder.

Entreprise Ventilation udfører ombygning af eks. luftvarmeanlæg for butikken og nyt CTS anlæg som udskiftning for butikslejemålet i kl. til 1.sals eksisterende CTS løsning.

Arealer:

Bebygget areal	293 m ²
Areal i kælder	293 m ²
Etageareal st.-5. sal	1632 m ²
Heraf Boligareal	0 m ²
Erhvervsareal	1632 m ²
Tagetageareal	162 m ²

Der er tiltænkt kommende tagerhverslejemål på 6.-7.sal, arbejder ved disse er ikke indeholdt i nærværende entrepriser.

1.3 DGNB bæredygtigheds certificering

Projektet skal DGNB bæredygtighedscertificeres se: DGNB fællesbeskrivelse, jf. bilag.

1.4 Projektmateriale

Beskrivelser:

Bips B2.010, Basisbeskrivelse - byggesag/september 2008 er sammen med Fællesbetingelser for Entreprise VVS og Ventilation gældende for arbejdet.

Derudover gælder følgende basisbeskrivelser for de enkelte entrepriser:

- For Entreprise VVS er følgende basisbeskrivelser gældende:
- bips B2.400, Basisbeskrivelse – bygningsinstallationer/maj 2012
- bips B2.410, Basisbeskrivelse – vvs/maj 2012
- bips B2.480, Basisbeskrivelse – teknisk isolering/maj 2012

For Entreprise Ventilation er følgende basisbeskrivelser gældende:

- bips B2.400, Basisbeskrivelse – bygningsinstallationer/maj 2012
- bips B2.430, Basisbeskrivelse – ventilation/maj 2012
- bips B2.460, Basisbeskrivelse – bygningsautomation/september 2012

Bygherreformularer

Der anvendes følgende formularer

- Ingen

Digital kommunikation

Distribution af tegninger, beskrivelser, referater og andre dokumenter til sagen sker digitalt.

2. AB 92 MED SUPPLERENDE BESTEMMELSER

Almindelige betingelser for arbejder og leverancer i bygge- og anlægsvirksomhed, AB 92, er gældende for samtlige arbejder med supplerende bestemmelser som angivet i det følgende.

Supplerende bestemmelser til AB 92 er i det følgende anført i højre kolonne og fremhævet med kursiv skrift.

A. AFTALEGRUNDLAGET

2.1 Almindelige bestemmelser

§ 1. Almindelige betingelser finder anvendelse på aftaler om arbejder og leverancer i bygge- og anlægsvirksomhed.

Stk. 2. Ved leverancer skal "bygherren" forstås som køberen og "entreprenøren" som sælgeren. Ved underentrepri-seforhold skal "bygherren" forstås som hovedentreprenøren og "entreprenøren" som underentreprenøren.

Stk. 3. Fravigelse af betingelserne gælder kun, når det tydeligt og udtrykkeligt angives, på hvilke punkter fravigelse skal ske.

Stk. 4. Medmindre andet er angivet, indbefatter beløbsangivelser ikke merværdiafgift (moms).

Stk. 5. Hvis ikke andet er bestemt, forstås ved arbejdsdage alle mandage til og med fredage, der ikke er helligdage.

Stk. 6. Alle dokumenter affattes på dansk, og alle betegnelser med hensyn til mønt, mål og vægt er danske. Forhandlinger, herunder på byggemøder, skal foregå på dansk. Hvis der tillige udfærdiges dokumenter på et andet sprog, og der er uoverensstemmelse i forhold til den danske tekst, gælder den danske tekst.

Stk. 7. Retsforholdet skal i det hele behandles efter dansk rets regler.

2.2 Bygherres udbud

§ 2. Ved udbud forstås bygherrens opfordring til at fremkomme med tilbud.

Stk. 2. Der bydes på grundlag af de oplysninger, som indeholdes i udbudsmaterialet. Dette materiale skal være entydigt og således udformet, at der er klarhed over ydelsernes omfang og indhold.

Supplerende bestemmelser

Ad stk. 4:

Alle afgifter, der er gældende på tilbudsdagen, skal være indeholdt i tilbuddet. Dog skal moms angives særskilt.

Ad stk. 2:

Det forudsættes, at de bydende ved selvsyn har orienteret sig om de stedlige forhold. Ekstrakrav, som følge af åbenbart ukendskab hertil, vil ikke blive honoreret.

For entrepriseaftalen er Boligministeriets cirkulære nr. 174 af 10. oktober 1991 om pris og tid på bygge- og anlægsarbejder

mv. (Fastpriscirkulæret) gældende.

Stk. 3. Udbudsmaterialet skal indeholde en tidsplan.

Stk. 4. Udbudsmaterialet skal indeholde oplysning om eventuelle for-tidsminder på ejendommen, jf. § 16.

Stk. 5. Det skal i forbindelse med udbuddet oplyses, hvorvidt der ønskes sikkerhedsstillelse for tilbagelevering af udbudsmaterialet. Ved tilbagelevering af udbudsmaterialet i hel og ubeskadiget stand inden udløbet af en rimelig frist skal sikkerhedsstillelsen straks frigives, uanset om den pågældende har afgivet tilbud

Ad stk. 5:

Tilbudsgivere, der ikke får overdraget entreprisen er forpligtet til at destruere udbudsmaterialet.

Stk. 6. Bygherren kan med henblik på en vurdering af de indkomne tilbud i udbudsmaterialet stille krav om tilbuddets form og kan herunder forlange, at tilbud udfærdiges med rimelig specifikation af tilbudssummen på dertil leverede tilbudslistes.

Ad stk. 6:

Samtlige positioner i tilbudslisterne skal udfyldes

2.3 Entreprenørens tilbud

§ 3. Når flere i forening giver tilbud, er dette bindende en for alle og alle for en.

Stk. 2. Hvis et arbejde er udbudt således, at der foruden en pris på arbejdet som helhed skal angives priser på dele af arbejdet, kan priserne på de enkelte dele kun betragtes som selvstændigt tilbud, hvis dette udtrykkeligt er foreskrevet i udbudsmaterialet eller tilkendegivet ved tilbuddet.

Ad stk. 2:

Delpriser, bygherren har anmodet om at få oplyst i tilbuddet, er bindende for entreprenøren

Stk. 3. Hvis tilbud foruden en samlet sum skal indeholde enhedspriser, er begge dele bindende for tilbudsgiveren. Enhedspriser kommer til anvendelse ved betalingsregulering på grund af større eller mindre ydelser, end bygherren har angivet i udbudsmaterialet. Ved bedømmelsen af tilbuds indbyrdes rækkefølge gælder alene del samlede tilbud.

Stk. 4. Tilbuddet omfatter kun ydelser, der er angivet som hørende til entreprisen på tegninger, der er udleveret entreprenøren som grundlag for tilbudsafgivelsen, eller som er nævnt i de afsnit af arbejdsbeskri-

velsen, der gælder for den pågældende entreprise.

Stk. 5. Vedståelsesfristen for licitationstilbud er 20 arbejdsdage fra licitationsdagen. Vedståelsesfristen for andre skriftlige tilbud er 20 arbejdsdage fra tilbuddets datering.

Ad stk. 5:

Vedståelsesfristen for licitationsdagen er 6 måneder fra tilbuddets datering.

Stk. 6. Den, hvis tilbud ikke antages, kan forlange sit tilbud samt sine tegninger, beregninger og beskrivelser tilbageleveret.

Stk. 7. Bygherren skal snarest muligt underrette tilbudsgivere, hvis tilbud ikke antages.

2.4 Entrepriseforligsaftalen

§ 4. Aftale om udførelse af en entreprise eller om en leverance træffes ved skriftlig accept af det afgivne tilbud eller ved et særligt dokument. Der skal henvises til de dokumenter, som har dannet grundlag for aftalen.

Stk. 2. Eventuel stempelpligt påhviler bygherren.

2.5 Overdragelse af rettigheder og forpligtelser mv.

§ 5. Parterne kan overdrage deres rettigheder i henhold til aftalen.

Ad stk. 1:

Alle involverede skal iagttage ubetinget tavshed med hensyn til oplysninger vedrørende bygherrens eller andres forhold, som de får kendskab til i forbindelse med opfyldelse af denne kontrakt. Entreprenøren skal pålægge alle underentreprenører, underleverandører og andre, der bistår med kontraktens opfyldelse, tilsvarende forpligtelse. Entreprenøren må benytte bygherren som reference, men må ikke uden bygherrens forudgående skriftlige tilladelse udsende offentlig meddelelse om kontrakten eller offentliggøre noget om kontraktens indhold.

Stk. 2. Overdrager entreprenøren uforfaldne krav i henhold til aftalen, går transporter, der står i forbindelse med arbejdets udførelse, forud for andre transporter.

Ad stk. 2:

Transport på enterprisesummen kan kun gives som hovedtransport (uigenkaldelig fordelingstransport) og skal i så fald gælde for hele enterprisesummen eller restenterprisesummen.

Stk. 3. Uden den anden parts samtykke kan parterne ikke overføre deres forpligtelser til andre.

Stk. 4. Entreprenøren kan overlade arbejdets udførelse til andre i det omfang, det er sædvanligt eller naturligt, at arbejdet udføres i underentreprise

Ad stk. 4:

Såfremt entreprenøren vil benytte sig af denne adgang til anvendelse af underentreprenør skal navne og adresser samt arbejdsområde meddeles bygherre samtidig med udbuddet.

Efterfølgende udskiftning af underentreprenører kan kun ske med bygherrens samtykke.

Stk. 5. Hvis det må anses for godtgjort, at et krav vedrørende mangler ikke eller kun med stor vanskelighed kan gennemføres mod entreprenøren, er bygherren berettiget til at gøre kravet gældende direkte mod entreprenørens underentreprenører og leverandører, jf.10, stk. 4.

B. SIKKERHEDSSTILLELSE OG FORSIKRING

2.6 Entreprenørens sikkerhedsstillelse

§ 6. Med mindre andet fremgår af udbudsmaterialet, skal entreprenøren senest 8 arbejdsdage efter entrepriseaftalens indgåelse stille sikkerhed for opfyldelse af sine forpligtelser over for bygherren. Sikkerheden stilles i form af betryggende bank- eller sparekassegarant, kautionsforsikring eller på anden, betryggende måde.

Ad stk. 1:

Entreprenørens sikkerhed skal stilles senest 8 arbejdsdage efter entrepriseaftalens indgåelse. Overholder entreprenøren ikke denne frist, har bygherren ret til at udstede et skriftligt påkrav om, at entreprenøren stiller den påkrævede sikkerhed indenfor en ny, rimelig frist. Opfylder entreprenøren ikke bygherrens påkrav, kan bygherren ophæve entrepriseaftalen, jf. AB 92 § 40, medmindre bygherren opnår sikkerhed på anden betryggende måde.

Stk. 2. Indtil aflevering har fundet sted, skal den stillede sikkerhed svare til 15 pct. af enterprisesummen. Herefter skal sikkerheden svare til 10 pct. af enterprisesummen.

Ad stk. 2:

Garantien beregnes af enterprisesummen ekskl. moms.

Stk. 3. For leverancer, som præsteres fuldt færdige i rater, skal sikkerheden svare til 10 pct. af købesummen.

Stk. 4. Sikkerheden nedskrives, jf. dog § 36, stk. 3, nr. 1, til 2 pct. af enterprisesummen 1 år efter afleveringstidspunktet, med mindre bygherren forinden

skriftligt har fremsat krav om afhjælpning af mangler. I så fald nedskrives sikkerheden, når manglerne er afhjulpet.

Stk. 5 . Sikkerheden ophører 5 år efter afleveringstidspunktet, jf. dog § 36, stk. 3, nr. 1, medmindre bygherren forinden skriftligt har fremsat krav om afhjælpning af mangler. I så fald ophører sikkerheden, når manglerne er afhjulpet.

Stk. 6. Forholdsmæssig frigivelse af sikkerheden skal ske ved afsnitsvis aflevering, jf. § 28, stk. 4, sidste punktum.

Stk. 7. Hvis bygherren ønsker udbetaling i henhold til den stillede sikkerhed, skal det skriftligt og samtidigt meddeles til entreprenøren og garanten med nøje angivelse af arten og omfanget af den påståede misligholdelse samt størrelsen af det krævede beløb. Dette udbetales til bygherren inden 10 arbejdsdage fra meddelelsens fremkomst, medmindre entreprenøren forinden over for Voldgiftsnævnet har fremsat begæring om beslutning specielt med henblik på, om bygherrens udbetalingskrav er berettiget. I så fald gælder reglerne i § 46.

Stk. 8. Sikkerheden tjener til fyldestgørelse af alle krav, som bygherren har i anledning af aftaleforholdet, herunder krav vedrørende eventuelle ekstraarbejder og tilbagebetaling af for meget udbetalt entreprisesum.

2.7 Bygherrens sikkerhedsstillelse

§ 7. Hvis entreprenøren kræver det, skal bygherren ved private arbejder senest 8 arbejdsdage efter kravets fremsendelse stille sikkerhed for opfyldelse af sine betalingsforpligtelser overfor entreprenøren. Sikkerheden stilles i form af betryggende bank- eller sparekassegaranti eller på anden, betryggende måde.

Stk. 2. Sikkerheden skal svare til 3 måneders gennemsnitsbetaling - dog mindst 10 pct. af entreprisesummen - udregnet således, at entreprisesummen fordeles ligeligt på det antal måneder, som i aftalen er fastsat for arbejdets udførelse. Entreprenøren kan ved udvidelse af aftalen med

Ad stk.1:

Bygherren sikkerhedsstillelse frigives samtidig med bygherrens betaling af slutopgørelse, medmindre entreprenøren, inden 10 arbejdsdage fra betalingen er modtaget, over for Voldgiftsnævnet har fremsat begæring om beslutning specielt med henblik på, om entreprenøren har yderligere krav mod bygherren.

ekstraarbejder i henhold til § 14 kræve sikkerheden forøget, hvis vederlaget for samtlige ekstraarbejder - bortset fra de allerede betalte - overstiger det halve af 1 måneds gennemsnitsbetaling ifølge den oprindelige aftale.

Stk. 3. Hvis entreprenøren ønsker udbetaling i henhold til den stillede sikkerhed, skal det skriftligt og samtidigt meddeles til bygherren og garanten med angivelse af størrelsen af det krævede beløb. Dette udbetales til entreprenøren inden 10 arbejdsdage fra meddelelsens fremkomst, medmindre bygherren forinden over for Voldgiftsnævnet har fremsat begæring om beslutning specielt med henblik på, om entreprenørens udbetalingskrav er berettiget. I så fald gælder reglerne i § 46.

Stk. 4. Sikkerheden tjener til fyldestgørelse af alle de krav, som entreprenøren har i anledning af aftaleforholdet, herunder krav vedrørende eventuelle ekstraarbejder.

2.8 Forsikring

§ 8. Bygherren tegner og betaler sædvanlig brand- og stormskade forsikring fra arbejdets påbegyndelse, indtil mangler, der er påvist ved afleveringen, er afhjulpet. På entreprenørens anmodning skal denne og eventuelle underentreprenører medtages som sikrede på forsikringspolice. Forsikringen skal omfatte samtlige entreprenørers arbejde på den bygning eller anlæg, entrepriseaftalen vedrører. Ved om- eller tilbygning skal forsikringen dække skade på arbejdet samt på den bygning eller det anlæg, der er genstand for om- eller tilbygning.

Stk. 2. Offentlige bygherrer kan kræve sig stilles som selvforsikrer.

Stk. 3. Entreprenøren og eventuelle underentreprenører skal have sædvanlig ansvarsforsikring for skader, for hvilke der er ansvar efter dansk rets almindelige regler. Entreprenøren skal på anmodning dokumentere, at forsikringen er i kraft.

Ad stk. 3:

Entreprenøren og eventuelle underentreprenørers ansvarsforsikring skal i hele entrepriseperioden holdes i kraft med dækningssummer på minimum 10 mio. kr. for person- og tingskade.

C. ENTREPRISENS UDFØRELSE

2.9 Arbejdsplan og afsætning

§ 9. Entreprenøren skal snarest muligt i samarbejde med bygherren udarbejde en arbejdsplan.

Stk. 2. Bygherren lader foretage afsætninger af de bestemmende hovedlinjer og højder (koter), medens al øvrig afsætning foretages af entreprenøren.

2.10 Entreprenørens ydelse

§ 10. Arbejdet skal udføres i overensstemmelse med aftalen, fagmæssigt korrekt eller i overensstemmelse med bygherrens eventuelle anvisninger efter § 15. Materialer skal - for så vidt disse beskaffenhed ikke er anført - være af sædvanlig god kvalitet.

Stk. 2. Entreprenøren skal levere alle materialer og præstere alle fornødne bi-ydelser til arbejdets færdiggørelse.

Stk. 3. Materialer og andre leverancer, som er bestemt til indføjelse i arbejdet, skal leveres af entreprenøren uden ejendomsforbehold. Når de pågældende genstande er leveret på byggepladsen, tilhører de bygherren.

Stk. 4. Materialer og andre leverancer til arbejdet skal være leveret med 5 års leverandøransvar for mangler ved leverancen, jf. dog § 36, stk. 3, nr. 2. Ansvarsperioden regnes fra afleveringen af arbejdet og begrænses således, at leverandørens ansvar ophører senest 6 år efter levering til lager eller videresalg. Leverandøren skal endvidere have anerkendt, dels at mangelkrav under de i § 5, stk. 5 nævnte omstændigheder skal kunne gøres gældende direkte mod leverandøren, dels at tvister vedrørende mangler ved en leverance kan behandles ved Voldgiftsretten for bygge- og anlægsvirksomhed.

Stk. 5. Entreprenøren kan undlade at

Ad stk. 1:

Entreprenøren forpligter sig til at sikre, at de ansatte, som entreprenøren og eventuelle underentreprenører beskæftiger i Danmark med henblik på opgavens udførelse, har løn- og ansættelsesforhold, der ikke er ugunstigere end de løn- og ansættelsesforhold, der er gældende, hvor arbejdet udføres. Dette kan f.eks. være ved gældende dansk kollektiv overenskomst. Overholder entreprenøren ikke de ovennævnte krav, og medfører dette et berettiget krav på yderligere løn fra de ansatte, kan bygherren foretage tilbagehold i betalingerne til entreprenøren med henblik på at sikre de ansatte de nævnte ansættelsesvilkår.

opfylde bestemmelsen i stk. 4, hvis dette vil medføre betydelig merudgift for ham eller væsentlig forsinkelse af arbejdet, eller det ved mindre omfattende leverancer vil være besværligt at kontrollere overholdelsen af bestemmelsen. Bygherren skal ved væsentlige leverancer have meddelelse om undladelsen.

2.11 Projektgennemgang, dokumentation og prøver

§ 11. Bygherren kan i udbudsmaterialet bestemme, at entreprenøren skal deltage i projektgennemgang. Der kan endvidere fastsættes bestemmelser om arten og omfanget af prøver og om den dokumentation for arbejdets udførelse, for udførte anlæg, for anvendte materials oprindelse og egenskaber og for udførte prøver, som entreprenøren skal afgive. Bestemmelser herom kan indgå i en udbudskontrolplan. Deltagelse i projektgennemgangen samt tilvejebringelse af dokumentationen og prøverne er et led i entreprenørens ydelse.

Ad stk. 1:

Entreprenøren skal inden for den i tidsplanen afsatte periode hertil deltage i projektgennemgang. Formålet med projektgennemgangen er at sikre en fælles forståelse af udførelsesgrundlaget og rammerne for udførelsen, så entreprenøren kan konstatere, at projektet kan realiseres på det foreliggende grundlag. Som forberedelse til projektgennemgangen skal entreprenøren gennemføre en vurdering af arbejdsprocesser, udførelsesmetoder, kvalitetsstyringstiltag, sikkerheds- og sundhedsmæssige samt miljømæssige forhold mv. Projektgennemgangen skal dokumenteres.

Stk. 2. Bygherren kan under arbejdets udførelse og ved afleveringen forlange yderligere prøver. Også i sådanne tilfælde skal entreprenøren stille fornødent mandskab til disposition ved prøvernes udtagning og undersøgelse. Hvis de yderligere prøver viser kontraktmæssig ydelse, skal bygherren betale herfor som ekstraarbejde. I modsat fald skal entreprenøren betale bygherrens udgifter.

Stk. 3. Entreprenøren skal give bygherren og dennes tilsyn adgang til de arbejdspladser og produktionssteder, hvor arbejdet udføres. Bygherren kan endvidere kræve de oplysninger, der er nødvendige til at bedømme ydelsen.

Stk. 4. Bygherren og dennes tilsyn kan under arbejdets gang kassere ikke kontraktmæssige arbejder eller materialer. Denne kassation skal ske så hurtigt som muligt.

Stk. 5. Entreprenøren skal løbende foretage oprydning og rømning og skal omgående fjerne kasserede materialer fra byggepladsen.

2.12 Arbejdets forringelse mv. Vedligehold-

delse

§ 12. Forringes, ødelægges eller bortkommer arbejdet eller dele af dette inden afleveringen, skal entreprenøren for egen regning sørge for kontraktmæssig ydelse, medmindre forholdet kan henføres til bygherren. Hvis bygherren leverer materialer til entreprenørens arbejde, gælder det samme vedrørende disse i tiden fra entreprenørens modtagelse heraf og indtil arbejdets aflevering.

Stk. 2. Skader, som entreprenører forvolder på hinandens arbejde, materialer og materiel, er bygherren uvedkommende.

Stk. 3. Entreprenøren skal vedligeholde deludførte arbejde indtil afleveringen.

Stk. 4. For arbejder eller dele af disse, der tages i brug før afleveringen, gælder reglerne i stk. 1-3 indtil ibrugtagningen.

2.13 Forhold til myndigheder

§ 13. Bygherren sørger for nødvendig godkendelse af projektet og afholder udgifterne herved.

Stk. 2. Entreprenøren sørger for anmeldelser, ansøger om tilladelser, rekvirerer syn og fremskaffer attester, der vedrører selve arbejdets udførelse, og afholder udgiften herved.

2.14 Ændringer i arbejdet

§ 14. Bygherren kan forlange ændringer i arbejdets art og omfang, når ændringen har naturlig sammenhæng med de aftalte ydelser. Entreprenøren har ret til at udføre sådanne ændringer, medmindre bygherren påviser særlige forhold, der begrundes, at bygherren lader andre udføre arbejdet.

Stk. 2. Bygherrens krav om ændring skal fremsættes skriftligt. Det samme gælder parternes eventuelle krav om forandringer i aftalen med hensyn til pris, tid og sikkerhed som følge af ændringen. Der træffes snarest skriftlig tillægsaftale om ændringen. Forhandlinger herom må ikke medføre forsinkelse af arbejdets udførelse.

Stk. 3. Vedrører ændringerne arbejder, hvorom der gælder enhedspriser, reguleres den aftalte entreprisensum i overensstemmelse hermed, medmindre der træffes anden aftale, jf. stk. 2. Regulering efter enhedspriser skal dog kun ske, inden for +/-15 pct. af entreprisensummen og inden for +/- 100 pct. af de enkelte poster i tilbudslisten.

Stk. 4. Udover tilfældene nævnt i stk. 3, udføres ændringsarbejde som regningsarbejde, medmindre andet er aftalt.

Stk. 5. Ved formindskelse af arbejdets omfang skal entreprenøren godskrive bygherren de udgifter, som spares eller burde have været sparet. Vedrører formindskelsen arbejder, hvorom der gælder enhedspriser, jf. stk. 3, skal dette dog kun ske i det omfang, mindre arbejdet medfører, at entreprisensummen formindskes med mere end 15 pct.

2.15 Uklarheder, hindringer eller lignende forhold

§ 15. Entreprenøren skal indhente bygherrens afgørelse, hvis aftalen og dens grundlag ikke yder tilstrækkelig vejledning til udførelse af arbejdet.

Stk. 2. Finder entreprenøren, at arbejdet ikke kan udføres i overensstemmelse med den indgåede aftale, skal entreprenøren snarest muligt underrette bygherren og følge dens anvisninger.

Stk. 3. Entreprenøren skal snarest muligt underrette bygherren, hvis der opstår forhold, som hindrer eller vanskeliggør arbejdet eller gør det nærliggende, at bygherren påføres ulempe eller tab, herunder pådrager sig ansvar over for tredjemand. Hvis der ikke er tid til at indhente bygherrens anvisninger, skal entreprenøren - mod fornøden forlængelse af tidsfrister og mod betaling herfor - bedst muligt træffe foranstaltninger for at undgå, at bygherren lider tab.

Stk. 4. Udbudsmaterialet skal indeholde oplysninger om foretagne undersøgelser vedrørende grundvands- og jordbundsforhold, forurening eller andre hindringer. Idet omfang udbudsmaterialet ikke indeholder fyldestgørende oplysninger om hindringerne, skal foranstaltningerne

herimod og ulemperne herved betales som ekstraarbejder.

Stk. 5. Hvis der trods gennemførelse af sådanne forundersøgelser, der er rimelige eller sædvanlige under hensyntagen til grundens karakter, beliggenhed og tidligere anvendelse, viser sig uforudsete forhold, som medfører offentlige påbud eller forbud, der hindrer arbejdets videreførelse eller gør denne urimelig byrdefuld for bygherren, kan denne afbestille entreprisen mod godtgørelse til entreprenøren. Godtgørelsen omfatter ikke entreprenørens mistede fortjeneste ved ikke at fuldføre arbejdet, men alene det øvrige tab, entreprenøren lider.

2.16 Fortidsminder

§ 16. Entreprenøren skal drage omsorg for, at jordfaste fortidsminder ikke beskadiges, ændres eller flyttes.

Stk. 2. Entreprenøren skal straks anmelde fund af fortidsminder til rigsantikvaren og bygherren, og arbejdet skal standses i det omfang, det berører fortidsmindet.

Stk. 3. Entreprenøren skal sørge for, at genstande, der findes under arbejdet, afleveres til bygherren.

Stk. 4. Stk. 1-3 gælder også ved fund af vrage og faste fortidsminder på havbunden.

2.17 Bygherres tilsyn

§ 17. Ved bygherrens tilsyn forstås dennes byggeledelse, fagtilsyn eller andre tilsynsførende, særligt udpeget af bygherren.

Stk. 2. Bygherren eller dennes tilsyn skal være til stede på arbejdspladsen eller skal kunne tilkaldes.

Stk. 3. Bygherrens tilsyn repræsenterer bygherren over for entreprenøren med hensyn til arbejdets tilrettelæggelse og udførelse. Tilsynet kan give og modtage meddelelser vedrørende arbejdet,

Ad stk. 2:

Bygherrens tilsyn har ikke bemyndigelse til at indgå aftaler på bygherrens vegne, medmindre dette udtrykkeligt fremgår af fuldmagt fra bygherre til tilsyn, som entreprenøren er berettiget til at få forevist.

godkende eller kassere materialer eller arbejder samt give anvisninger med hensyn til tilrettelæggelsen af de forskellige entreprenørers arbejde i deres indbyrdes forhold.

Stk. 4. Tilsyn fra bygherrens side fritager ikke entreprenøren for selv at føre kontrol.

2.18 Entreprenørens arbejdsledelse

§ 18. Entreprenøren skal lede arbejdet personligt eller ved en stedfortræder som repræsentant over for bygherren og tilsynet med hensyn til arbejdets tilrettelæggelse og udførelse.

Stk. 2. Entreprenøren eller dennes stedfortræder skal være til stede på arbejdspladsen eller skal kunne tilkaldes.

Ad stk. 1:

Arbejdslederen skal have de kompetencer til at kontrollere arbejdets udførelse og varetage samarbejdet med bygherren, som bygherren har krævet ved tilbudsindhentning.

Ønsker entreprenøren på et senere tidspunkt at udskifte arbejdslederen, skal denne som minimum have samme eller tilsvarende kvalifikationer. Udskiftning skal godkendes af bygherre.

2.19 Byggemøder

§ 19. Bygherren eller tilsynet indkalder til byggemøder og udarbejder mødereferater, der snarest muligt sendes til de entreprenører, bygherren har kontraheret med.

Stk. 2. Entreprenøren skal selv eller ved sin stedfortræder deltage i byggemøderne.

Stk. 3. På hvert byggemøde opgøres med angivelse af årsag det antal arbejdsdage - spild dage - hvor arbejdet helt eller delvis har ligget stille.

Ad stk. 1:

Eventuelle indsigelser mod et byggemødereferat skal fremsættes senest på næstfølgende byggemøde. I modsat fald betragtes referatet som godkendt og bindende for alle parter.

2.20 Samvirke med andre entreprenører

§ 20. Entreprenøren skal samvirke med andre entreprenører på byggepladsen og i tide forhandle med tilsynet, således at fejl og forsinkelser ved manglende samvirke mellem entreprenørerne undgås.

2.21 Tilkaldelse af bygherren og entreprenøren. Parternes ophold i udlandet

§ 21. Bygherren og entreprenøren skal over for hinanden angive, hvortil hen-

vendelse kan ske, og hvorfra bygherren og dennes tilsyn, henholdsvis entreprenøren eller dennes stedfortræder, skal kunne tilkaldes.

Stk. 2. Hvis bygherren eller entreprenøren er bosat i udlandet, eller bosætter sig der efter aftalens indgåelse, skal den pågældende part opgive en person med bopæl eller hjemsted her i landet, der kan foretage økonomisk bindende dispositioner på partens vegne, mod hvem søgsmål kan rettes på partens vegne, og med hvem alle forhandlinger på den pågældende parts vegne kan føres med bindende virkning.

D. BYGHERRENS BETALINGSFORPLIGTELSE

2.22 Betaling

§ 22. Efter skriftlig anmodning til bygherren har entreprenøren en gang hver måned ret til betaling for udført arbejde m.v. Bygherren skal senest 15 arbejdsdage fra modtagelse af anmodningen, jf. stk. 11, betale det beløb, der på byggepladsen er ydet kontraktmæssige arbejder og materialer for.

Stk. 2. Entreprenøren kan - efter samme regler som anført i stk. 1 - tillige kræve betaling for materialer m.v., som er købt af entreprenøren og ikke er leveret på byggepladsen. Hvis bygherren kræver det, skal entreprenøren stille sikkerhed for kontraktmæssig levering, jf. § 6. Sikkerhedsstillelsens størrelse skal svare til den krævende betaling - inklusive moms - for de ikke-leverede materialer.

Ad stk. 2:

Såfremt entreprenøren kræver betaling for materialer mv., som er købt, men som er ikke leveret på byggepladsen, skal der stilles sikkerhed for kontraktmæssig levering.

Stk. 3. Betaling for materialer m.v. mere end 20 arbejdsdage før deres anvendelse på byggepladsen kan alene kræves, hvis der er oplyst herom i tilbuddet.

Stk. 4. I stedet for betaling efter stk. 1 kan det aftales, at betaling skal ske efter en betalingsplan. Betalingsplanen følger tidsplanen og fastsætter, til hvilke tidspunkter enterprisesummen eller dele deraf skal udbetales. Betalingsplanen kan i stedet angive, ved hvilke stadier og med hvilke beløb enterprisesummen eller dele deraf skal udbetales. Betaling skal finde sted til de aftalte tidspunkter m.v., forudsat at det arbejde, betalingen angår, er

præsteret

Stk. 5. Hvis der ved et ekstraarbejde ikke træffes aftale om tidspunktet for betaling, kan betaling kræves efter reglen i stk. 1.

Stk. 6. Entreprisesummen skal reguleres som følge af ændringer i indeks, overenskomstsmæssige arbejdsbetingelser, materialepriser m.v., finder reguleringen sted i forbindelse med betalingen for de dele af arbejdet, der berøres af ændringen. Reguleringen sker på grundlag af entreprenørens dokumenterede opgørelse.

Stk. 7. Efter afleveringen fremsender entreprenøren en endelig og fuldstændig opgørelse, herunder over tilgodehavender for alle ekstraarbejder. Efter at bygherren har modtaget denne slutopgørelse, kan entreprenøren ikke fremkomme med yderligere krav - bortset fra sådanne, der er taget specificeret forbehold om i slutopgørelsen.

Stk. 8. Ved byggearbejder, herunder også grundmodningsarbejder, skal slutopgørelsen fremsendes til bygherren senest 25 arbejdsdage efter afleveringen - for hovedentrepriser dog senest 35 arbejdsdage efter afleveringen. Ved anlægsarbejder - bortset fra dem, der er nævnt i § 36, stk. 1 - er fristen for fremsendelse af slutopgørelse 60 arbejdsdage.

Stk. 9. Hvis slutopgørelsen ikke er kommet frem til bygherren inden udløbet af tidsrummet nævnt i stk. 8, kan denne skriftligt kræve opgørelsen fremsendt inden 10 arbejdsdage. Fremsendes opgørelsen herefter ikke til bygherren inden udløbet af denne frist, fortaber entreprenøren krav på vederlag for ekstraarbejder, der udføres som regningsarbejder, samt for løn- og prisstigninger.

Stk. 10. Entreprenørens slutopgørelse skal betales senest 15 arbejdsdage fra modtagelsen.

Ad stk. 10:

Entreprenørens slutopgørelser skal betales af bygherren senest 20 arbejdsdage efter modtagelsen af faktura, der opfylder bygherrens formelle krav til udformning af faktura, herunder:

Stk. 11. Entreprenørens tilgodehavende forrentes fra forfaldsdagen med rentelovens rentesats. Fristen i stk. 1 er 10 løbedage.

Stk. 12. Finder bygherren, at et krævet beløb ikke er forfaldent, skal han straks give entreprenøren skriftlig meddelelse herom.

Stk. 13. I tilfælde af uenighed om en opgørelse skal bygherren betale tilgodehavender, som parterne er enige om.

Stk. 14. Hvis der mellem parterne er uenighed om bygherrens adgang til at holde betalinger tilbage eller foretage modregning i entreprenørens betalingskrav, finder reglerne i § 46 anvendelse, hvis en part begærer det.

Stk. 15. Hvis det er nødvendigt for at forhindre arbejdets standsning, kan bygherren for entreprenørens regning udbetale arbejds løn, som entreprenørens ansatte har til gode.

2.23 Entreprenørens ret til at standse arbejdet

§ 23. Hvis bygherren ikke har betalt forfaldne beløb ved betalingsfristens udløb, kan entreprenøren efter skriftligt varsel på 5 arbejdsdage standse arbejdet.

Stk. 2. Entreprenøren kan endvidere straks standse arbejdet ved bygherrens konkurs eller betalingsstandsning, eller hvis der åbnes forhandlinger om tvangsakkord, eller bygherrens økonomiske forhold i øvrigt viser sig at være sådanne, at denne må antages at være ude af stand til at opfylde entrepriseaftalen. Det er dog en betingelse, at bygherren ikke har stillet - eller på entreprenørens opfordring ikke straks stiller - betryggende sikkerhed for opfyldelsen af den resterende del af aftalen.

E. TIDSFRISTFORLÆNGELSE OG FORSINKELSE

2.24 Entreprenørens ret til tidsfristforlængelse

§ 24. Entreprenøren har ret til forlængelse af tidsfrister ved forsinkelse af arbejdet, der er en følge af

1) ændringer i arbejdets art og omfang,

som kræves af bygherren, jf. § 14,

2) bygherrens forhold eller anden entreprenørs forsinkelse,

3) forhold, der er uden entreprenørens skyld, og over hvilke entreprenøren ikke er herre, f.eks. krig, usædvanlige naturbegivenheder, brand, strejker, lock-out eller hærværk,

4) nedbør, lav temperatur, stærk vind eller anden vejrlig, som forhindrer eller forsinker arbejdet, når sådant vejrlig forekommer i væsentligt større omfang, end det er sædvanligt for den pågældende årstid og egn, eller

Ad stk. 1, nr.4:

Såfremt entreprenøren vil påberåbe sig tidsfristforlængelse på grund af usædvanligt vejrlig, skal han dokumentere dette ved en udtalelse fra Meteorologisk Instituts nærmeste målestation. Entreprenøren afholder udgifter til denne udtalelse.

Reglerne om usædvanligt vejrlig kan kun finde anvendelse ved udendørs arbejde, som er tidskritisk og kun når indendørs arbejde ikke kan træde i stedet.

5) offentlige påbud eller forbud, som ikke skyldes entreprenørens egne forhold.

Stk. 2. Entreprenøren skal dog søge forsinkelsen undgået eller begrænset ved sådanne dispositioner, som med rimelighed kan kræves.

Stk. 3. Anser entreprenøren sig berettiget til forlængelse af en frist, skal bygherren snarest muligt underrettes skriftligt. Entreprenøren skal på forlangende godtgøre, at den indtrådte forsinkelse skyldes det påberåbte forhold.

2.25 Entreprenørens hæftelse ved forsinkelse

§ 25. Forsinkelse, som ikke giver entreprenøren ret til tidsfristforlængelse, er ansvarspådragende.

Stk. 2. Hvis der er fastsat dagbod eller andre særlige sanktionsbestemmelser, kan erstatningskrav for forsinkelse ikke rejses her udover.

Ad stk. 2:

Tidsfristoverskridelser medfører dagbod på 5 o/oo af entreprisesummen ekskl. moms pr. arbejdsdag, hvormed den fastsatte tidsfrist overskrides.

Stk. 3. Er der ikke fastsat dagbod eller andre særlige sanktionsbestemmelser, opgøres bygherrens tab efter dansk rets almindelige erstatningsregler.

2.26 Bygherrens ret til tidsfristforlængelse

§ 26. Bygherren har ret til forlængelse af tidsfrister ved forsinkelse af arbejdet, der er en følge af, at bygherren eller anden entreprenør udsættes for forholdene nævnt i § 24, stk. 1, nr. 3), 4) eller 5). Bygherren har samme ret ved ændringer som nævnt i § 24, stk. 1, nr.1.

Stk. 2. Bygherren skal dog søge forsinkelsen undgået eller begrænset ved sådanne dispositioner, som med rimelighed kan kræves.

Stk. 3. Anser bygherren sig berettiget til forlængelse af en frist, skal entreprenøren snarest muligt underrettes skriftligt. Bygherren skal på forlangende godtgøre, at den indtrådte forsinkelse skyldes det påberåbte forhold.

2.27 Bygherrens hæftelse ved forsinkelse

§ 27. Entreprenøren har ret til erstatning for det lidte tab, hvis forsinkelsen skyldes
1) bygherrens forhold, jf. § 24, stk. 1, nr. 2, og denne har udvist fejl eller forsømmelse, eller
2) anden entreprenørs ansvarspådragende forsinkelse, jf. § 25, stk. 1, eller anden aftaleparts ansvarspådragende forsinkelse.

Stk. 2. Entreprenøren har ret til godtgørelse, hvis årsagen til forsinkelsen kan henføres til

- 1) § 24, stk. 1, nr. 1 og nr. 5 eller
- 2) § 24, stk. 1, nr. 2, uden at være omfattet af nærværende bestemmelses stk. 1 eller stk. 2.

Godtgørelsen udgør det tab, entreprenøren har lidt, dog uden entreprenørens mistede fortjeneste ved ikke at kunne udføre andre arbejder i forsinkelsesperioden eller lignende videregående tab.

Stk. 3. Kan forsinkelsens årsag henføres til § 24, stk. 1, nr. 3 eller nr. 4, har entreprenøren hverken ret til erstatning eller til godtgørelse.

F. ARBEJDETS AFLEVERING

2.28 Afleveringsforretning

§ 28. Umiddelbart inden arbejdets fær-

diggørelse skal entreprenøren give bygherren skriftlig meddelelse om tidspunktet herfor (færdigmelding). Bygherren indkalder derefter entreprenøren til en afleveringsforretning, der skal finde sted senest 10 arbejdsdage efter delangivne tidspunkt, jf. dog stk. 4.

Stk. 2. Arbejdet anses for afleveret til bygherren, når afleveringsforretning har fundet sted, medmindre der ved denne er påvist væsentlige mangler. Er dette tilfældet, afholdes ny afleveringsforretning, når entreprenøren har givet bygherren skriftlig meddelelse om, at manglerne er afhjulpet, jf. stk. 1.

Stk. 3. Indkalder bygherren ikke som anført i stk. 1 til afleveringsforretning, anses arbejdet for afleveret 10 arbejdsdage efter det angivne tidspunkt for færdiggørelse. Tilsvarende gælder for ny afleveringsforretning som nævnt i stk. 2, 2. punktum.

Stk. 4. Omfatter arbejdet flere entrepriser, skal samtlige entrepriser være færdiggjort, før bygherren skal indkalde til afleveringsforretning. Det kan dog være aftalt eller fremgå af omstændighederne, at entrepriser eller dele af disse skal afleveres på forskellige tidspunkter, eller at byggeafsnit afleveres hver for sig.

Stk. 5. Ved anlægsarbejder - bortset fra dem, der er nævnt i § 36, stk. 1 - afleveres de enkelte entrepriser særskilt, medmindre andet er aftalt eller fremgår af omstændighederne.

2.29 Afleveringsprotokol

§ 29. Ved afleveringsforretningen udfærdiges et dokument (afleveringsprotokol), hvori anføres påberåbte mangler ved arbejdet og eventuelle andre forhold, påpeget af bygherren. I tilknytning hertil anføres entreprenørens mulige bemærkninger. Parternes stillingtagen til, om arbejdet er afleveret, skal fremgå af dokumentet.

Stk. 2. Dokumentet underskrives af bygherren og entreprenøren.

Stk. 3. Hvis en part ikke er repræsenteret ved afleveringsforretningen, kan denne gennemføres uden den pågældende parts medvirken. Den mødte part skal snarest muligt give den anden part skriftlig underretning om afleveringsfor-

retningens gennemførelse og om indholdet af afleveringsprotokollen.

G. MANGLER VED ARBEJDET

2.30 Mangelbegrebet

§ 30. Er arbejdet ikke udført i overensstemmelse med aftalen, fagmæssigt korrekt eller i overensstemmelse med bygherrens eventuelle anvisninger efter § 15, foreligger der en mangel. Det samme gælder, hvis entreprenøren ikke har leveret anden aftalt ydelse i forbindelse med arbejdet.

Stk. 2. Hvis materialer ikke er som aftalt eller af sædvanlig god kvalitet, jf. § 10, stk. 1, foreligger der mangler. Dette gælder dog ikke

- 1) når entreprenøren i tilfælde af frit materialevalg godtgør, at kontraktmæssige materialer ikke findes eller ikke kan skaffes på grund af krig, indførselsforbud eller lignende, eller
 - 2) når bygherren har krævet anvendelse af bestemte materialer, og entreprenøren godtgør, at muligheden for at fremskaffe disse i kontraktmæssig stand må anses for udelukket ved forhold, som entreprenøren ved aftalens indgåelse ikke burde have taget i betragtning.
- I tilfældene 1) og 2) skal entreprenøren snarest muligt underrette bygherren om opståede eller mulige hindringer, jf. § 15.

Stk. 3. Arbejdet skal i alle tilfælde have de egenskaber, som er tilsikret ifølge aftalen.

Stk. 4. Afleveringstidspunktet er afgørende for, om arbejdet lider af mangler, hvad enten disse på dette tidspunkt kan konstateres eller er skjulte.

2.31 Mangler påvist ved aflevering

§ 31. Entreprenøren har pligt og ret til at afhjælpe mangler, der påvises ved afleveringen.

Stk. 2. Bygherren skal skriftligt fastsætte en frist til afhjælpning af påviste mangler. Fristens længde fastsættes under hensyntagen til manglernes art og omfang samt forholdene i øvrigt. Entreprenøren skal give bygherren skriftlig meddelelse, når manglerne er afhjulpet.

Stk. 3. Hvis bygherren efter udløbet af fristen nævnt i stk. 2 - eller efter at have modtaget entreprenørens meddelelse om, at afhjælpning har fundet sted - mener, at manglerne ikke er afhjulpet, skal bygherren inden 10 arbejdsdage skriftlig meddele entreprenøren hvilke mangler, der stadig påberåbes.

Stk. 4. Afhjælper entreprenøren herefter ikke straks de påviste mangler, har bygherren ret til at lade dem udbedre for entreprenørens regning eller kræve afslag i enterprisesummen, jf. § 34.

2.32 Mangler påvist efter aflevering

§ 32. Entreprenøren har i 5 år efter afleveringen pligt og ret til at afhjælpe mangler, der påvises efter afleveringen, jf. dog § 36, stk. 3, nr. 3.

Stk. 2. Bygherren kan kun påberåbe sig sådanne mangler, hvis entreprenøren har fået skriftlig meddelelse herom inden rimelig tid efter, at manglerne er eller burde være opdaget. Dette gælder dog ikke, hvis entreprenøren har gjort sig skyldig i groft uforsvarligt forhold.

Stk. 3. Bygherren skal skriftligt fastsætte en frist til afhjælpning af påviste mangler. Fristens længde fastsættes under hensyntagen til manglernes art og omfang samt forholdene i øvrigt. Entreprenøren skal give bygherren skriftlig meddelelse, når manglerne er afhjulpet. Afhjælpning af en mangel kan udskydes til foretagelse sammen med afhjælpning af eventuelle mangler, konstateret ved 1-års eftersynet, forudsat at manglen ikke forværres derved, og at udskydelsen ikke medfører ulempe for bygherren.

Stk. 4. Foretager entreprenøren ikke inden udløbet af fristen nævnt i stk. 3 afhjælpning af de påberåbte mangler, har bygherren ret til at lade dem udbedre for entreprenørens regning eller kræve afslag i enterprisesummen, jf. § 34.

Stk. 5. Bygherren kan lade mangler udbedre for entreprenørens regning, når afhjælpning er uopsættelig, og entreprenøren ikke er i stand til umiddelbart at foretage afhjælpning. Det samme gælder, når bygherren har grund til at antage, at entreprenøren ikke foretager afhjælpning på rette måde eller uden uforholdent ophold.

2.33 Bortfald af entreprenørens afhjælpningspligt mv.

§ 33. Entreprenørens afhjælpningspligt og bygherrens adgang til at foretage udbedring for entreprenørens regning, jf. §§ 31 og 32, bortfalder, hvis afhjælpning er forbundet med uforholdsmæssigt store udgifter. Ved bedømmelsen heraf skal der tages hensyn til bygherrens interesse i, at aftalen opfyldes. Bygherren bevarer dog i alle tilfælde retten til afslag, jf. § 34.

2.34 Bygherrens ret til afslag i enterprisesummen

§ 34. Afhjælper entreprenøren ikke mangler som anført i § 31, stk. 4, og § 32, stk. 4, kan bygherren - i stedet for at lade manglerne udbedre for entreprenørens regning - kræve et afslag i enterprisesummen. Bygherren har endvidere ret til afslag i enterprisesummen, hvis afhjælpning er umulig samt i tilfældene nævnt i § 33.

Stk. 2. Afslaget beregnes som udgangspunkt som det beløb, det ville have kostet at afhjælpe manglerne.

Stk. 3. Hvis afhjælpning af mangler er umulig eller er forbundet med uforholdsmæssigt store udgifter, fastsættes afslaget efter bygherrens valg skønsmæssigt eller på en af følgende måder:

- 1) enten som forskellen mellem den aftalte enterprisesum og den enterprise-sum, der måtte antages at være blevet aftalt, hvis der var indgået aftale om arbejdet i den foreliggende stand
- 2) eller som forskellen mellem det aftalte arbejdes værdi uden mangler og arbejdets værdi i den foreliggende stand.

Stk. 4. Om bygherrens adgang til at hæve enterpriseaftalen som følge af mangler gælder reglerne i § 40.

2.35 Entreprenørens ansvar for følgeskader

§ 35. Entreprenøren er erstatningsansvarlig for tab, der er en følge af mangler ved arbejdet, hvis manglerne skyldes fejl eller forsømmelse fra entreprenørens side, eller hvis manglerne angår egenskaber, som ifølge aftalen må anses for tilsikret.

Stk. 2. Entreprenøren hæfter ikke for driftstab, avancetab eller andet indirekte

tab.

2.36 Mangelansvarets ophør

§ 36. Ved byggearbejder og anlægsarbejder i tilslutning hertil skal bygherrens krav mod entreprenøren som følge af mangler fremsættes senest 5 år efter arbejdets aflevering. Efter dette tidspunkt kan bygherren ikke rejse krav mod entreprenøren. Bestemmelserne i lov nr. 274 af 22. december 1908 om forældelse af visse fordringer finder ikke anvendelse i disse tilfælde.

Stk. 2. Bygherrens krav bevares dog for dele af arbejdet, for hvilke det gælder, 1) at entreprenøren har påtaget sig at indestå i længere tid, 2) at det ved afleveringen konstateres, at aftalt kvalitetssikring har svigtet væsentligt, eller 3) at der foreligger groft uforsvarligt forhold fra entreprenørens side.

Stk. 3. Ved anlægsarbejder - bortset fra dem, der er nævnt i stk. 1 - ophører mangelsansvaret efter dansk rets almindelige regler, medmindre andet er fastsat i udbudsmaterialet. Hvis mangelsansvaret herefter ophører efter dansk rets almindelige regler, skal følgende gælde:

- 1) Reglen i § 6, stk. 4, om nedskrivning af sikkerheden ændres til, at sikkerheden ophører.
- 2) Entreprenøren kan undlade at opfylde bestemmelsen i § 10, stk. 4, om leverandøransvar.
- 3) Tidsrummet for afhjælpningspligt og -ret, jf. § 32, stk. 1, ændres til 1 år.
- 4) Bestemmelsen i § 38 om 5-års eftersyn finder ikke anvendelse.

H. 1- OG 5-ÅRS EFTERSYN

2.37 1-års eftersyn

§ 37. Bygherren indkalder entreprenøren til en gennemgang af arbejdet, som skal finde sted senest et år efter afleveringen.

2.38 5-års eftersyn

§ 38. Bygherren indkalder entreprenøren til en afsluttende gennemgang af arbejdet, som skal finde sted senest 30 arbejdsdage før udløbet af en periode på 5 år efter afleveringen, jf. dog § 36, stk. 3,

nr. 4.

Stk. 2. Har bygherren ikke indkaldt som nævnt i stk. 1, kan entreprenøren indkalde bygherren til eftersynet. Indkaldelsen skal være skriftlig og ske med mindst 10 arbejdsdages varsel.

2.39 Fælles regler for eftersyn

§ 39. Indkaldelse til eftersyn ifølge §§ 37 og 38, stk. 1, skal være skriftlig og ske med højst 60 og mindst 15 - ved hovedentreprisen dog mindst 20 - arbejdsdages varsel.

Stk. 2. I forbindelse med eftersyn udfærdiges et dokument (eftersynsprotokol), hvori anføres påberåbte mangler ved arbejdet og eventuelle andre forhold, påpeget af bygherren. I tilknytning hertil anføres entreprenørens mulige bemærkninger.

Stk. 3. Dokumentet underskrives af bygherren og entreprenøren.

Stk. 4. Hvis en part ikke er repræsenteret ved eftersynet, kan dette gennemføres uden den pågældende parts medvirken. Den mødte part skal snarest muligt give den anden part skriftlig underretning om eftersynets gennemførelse og om indholdet af eftersynsprotokollen.

I. SÆRLIGT OM OPHÆVELSE

2.40 Bygherrens hæveret

§ 40. Bygherren kan - efter skriftligt påkrav til entreprenøren - hæve entrepriseaftalen

1) hvis der - uden ret til tidsfristforlængelse - foreligger en væsentlig forsinkelse fra entreprenørens side med hensyn til arbejdets udførelse, og forsinkelsen medfører betydelige ulemper for bygherren, eller

2) hvis der fra entreprenørens side i øvrigt foreligger væsentlig forsinkelse med hensyn til forhold af afgørende betydning for bygherren, medmindre dennes interesser er tilstrækkeligt tilgodeset på anden måde, f.eks. gennem adgangen til at standse udbetalingerne eller ved stillet sikkerhed, eller

3) hvis det udførte arbejde er af en sådan kvalitet, at bygherren har grund til at antage, at entreprenøren ikke vil være i stand til at fuldføre arbejdet uden væ-

sentlige mangler.

2.41 Entreprenørens hæveret

§ 41. Entreprenøren kan - efter skriftligt påkrav til bygherren - ved væsentlig forsinkelse hæve entrepriseaftalen i det tilfælde, der er nævnt i § 24, stk. 1, nr. 2, hvis bygherren ikke udholder rimelige bestræbelser for at fremme arbejdet mest muligt.

Stk. 2. Entreprenøren kan endvidere - efter skriftligt påkrav til bygherren - hæve entrepriseaftalen, hvis der fra bygherrens side foreligger væsentlig forsinkelse med hensyn til forhold af afgørende betydning for entreprenøren. Aftalen kan dog ikke hæves, hvis entreprenørens interesser er tilstrækkeligt tilgodeset gennem adgangen til at standse arbejdet eller ved stillet sikkerhed.

2.42 Konkurs, betalingsstandsning, tvangsakkord mv.

§ 42. Ved en parts konkurs kan den anden part straks hæve aftalen i det omfang, konkurslovens regler ikke er til hinder herfor.

Stk. 2. Hvis boet har ret til at indtræde i aftalen i medfør af konkurslovens regler, skal boet efter forespørgsel inden for en frist på 5 arbejdsdage give meddelelse om, hvorvidt det vil indtræde.

Stk. 3. Reglen i stk. 1 gælder tillige ved en parts betalingsstandsning, eller hvis der åbnes forhandling om tvangsakkord, eller partens økonomiske forhold i øvrigt viser sig at være således, at parten må antages at være ude af stand til at opfylde entrepriseaftalen. Hæveretten er dog betinget af, at parten ikke har stillet - eller på den anden parts opfordring ikke straks stiller - betryggende sikkerhed for aftalens opfyldelse, jf. §§ 6 og 7.

Stk. 4. Er en part et aktie- eller anpartsselskab, kan den anden part hæve entrepriseaftalen, hvis dette kræves opløst af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Bestemmelsen finder ikke anvendelse, hvis parten inden 10 arbejdsdage fra fremkomsten af et påkrav fra den anden part dokumenterer, at betingelserne for selskabets opløsning ikke er til stede, eller hvis parten stiller fuldstændig sikkerhed for aftalens opfyldelse.

Stk. 5. Ved ophævelse gælder reglerne i § 44.

2.43 En parts død

§ 43. Dør en part, og boet behandles som gældsfragåelsesbo, finder bestemmelserne i § 42, stk. 1 og 2, tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Ved anden bobehandlingsmåde end nævnt i stk. 1 er dødsboet og arvingerne berettiget til at indtræde i entrepriseaftalen, jf. dog. stk. 3. Det samme gælder partens ægtefælle, der hensidder i uskiftet bo. Indtrædelsesretten er betinget af, at der enten er eller bliver stillet betryggende sikkerhed for aftalens opfyldelse, jf. §§ 6 og 7.

Stk. 3. Ved entreprenørens død er indtrædelsesretten tillige betinget af, at der udpeges en leder af arbejdet, som bygherren ikke kan fremsætte berettigede indvendinger imod. Er arbejdet af en sådan særlig karakter, at det som følge af entreprenørens død ikke kan forventes behørigt færdiggjort, kan indtræden ikke finde sted.

Stk. 4. Ved ophævelse gælder reglerne i § 44.

2.44 Fælles regler for ophævelse

§ 44. Ophævelse skal ske skriftligt.

Stk. 2. Samtidig med ophævelsen skal den part, der hæver aftalen, sørge for, at der skriftligt indkaldes til en registreringsforretning (stadeforretning), der skal afholdes hurtigst muligt. Medmindre andet aftales, afholdes registreringsforretning dog tidligst 1 arbejdsdag efter indkaldelsesskrivelsen fremkomst.

Stk. 3. Ved registreringsforretningen skal der udfærdiges et dokument (registreringsprotokol), der beskriver omfang og kvalitet af det udførte arbejde. Dokumentet underskrives af parterne, medmindre registreringen foretages af en syns- og skønsmand udmeldt af Voldgiftsnævnet, jf. § 45.

Stk. 4. Hvis en part efter at være indvarslet ikke er repræsenteret ved registreringsforretningen, kan denne gennemfø-

res uden den pågældende parts medvirken. Den mødte part skal snarest muligt give den anden part skriftlig underretning om registreringens gennemførelse og om registreringsprotokollens indhold.

Stk. 5. Ved ophævelse fra bygherrens side er bygherren eller den, der færdiggør arbejdet på bygherrens vegne, berettiget til at benytte entreprenørens materialer og materiel, som befinder sig på pladsen, hvis fjernelse forinden arbejdets færdiggørelse vil påføre bygherren tab. Der ydes sædvanligt vederlag for anvendelsen.

Stk. 6. Ved ophævelse fra den ene parts side er den anden part ansvarlig for det lidte tab efter dansk rets almindelige regler.

J. TVISTER

2.45 Syn og skøn

§ 45. Hvis der i tilfælde af uoverensstemmelser mellem parterne eller for at sikre bevisets stilling ønskes udmeldt syn og skøn, fremsættes begæring herom til voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed, København.

Stk. 2. Begæringen skal ved fremsættelsen være ledsaget af

- 1) oplysning om, hvilke parter sagen vedrører, samt disse parters adresse og telefonnummer,
- 2) en skriftlig fremstilling, hvori gives en kort redegørelse for sagen, og som indeholder de spørgsmål, hvorom skønsmandens erklæring ønskes (skønstemaet),
- 3) de dokumenter, der er af betydning for sagen,
- 4) eventuel angivelse af de ønskede tekniske kvalifikationer hos skønsmanden og
- 5) angivelse af, om forretningen mod betaling af et særligt gebyr ønskes fremmet som hastesag.

Stk. 3. Der udmeldes i almindelighed én skønsmand. Hvis Voldgiftsnævnet finder, at der er anledning dertil, kan der udmeldes to, eller under ganske særlige omstændigheder flere skønsmænd. Der skal ved afgørelsen heraf tages hensyn til parternes ønske.

Stk. 4. Nyt syn og skøn ved anden skønsmand kan kun finde sted, hvis Voldgifts-

nævnet finder, at der er anledning dertil. Hvis begæring om voldgiftsbehandling af tvisten af tvisten er indgivet, jf. § 47, tager Voldgiftsretten stilling til frem-satte begæringer om supplerende syn og skøn eller nyt syn og skøn ved samme eller anden skønsmand.

Stk. 5. Den eller de, der har fremsat begæring om skønsforretningen, hæfter for udgifterne herved, herunder skønsmændens honorar, der fastsættes af Voldgiftsnævnet. Hvis tvisten eller en del deraf indbringes for Voldgiftsretten, tages udgiften og dens nødvendighed i betragtning ved fastsættelsen af sagsomkostninger. Voldgiftsretten fastsætter i så fald skønsmændens honorar.

Stk. 6. Når nærværende almindelige betingelser gælder i forholdet mellem bygherren og flere parter (entreprenører, leverandører), gælder bestemmelserne i stk. 1-5 også i det indbyrdes forhold mellem de pågældende parter.

Stk. 7. For syn og skøn gælder de regler, som er fastsat af Voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed.

2.46 Sagkyndig beslutning om stillet sikkerhed mv.

§ 46. På en parts begæring kan voldgiftsnævnet udpege en sagkyndig til at træffe beslutning om udbetaling af stillet sikkerhed, jf. § 6, stk. 7, og § 7, stk. 3, og om berettigelsen af at holde betalinger tilbage eller foretage modregning i tilfælde af parternes uenighed som nævnt i § 22, stk.14.

Stk. 2. Voldgiftsnævnet kan efter sagens karakter bestemme, at beslutningen skal træffes af flere sagkyndige.

Stk. 3. Begæringen skal indeholde de oplysninger m.v., som fremgår af § 45, stk. 2. Kopi af begæringen fremsendes samtidig til den anden part i entrepriseaftalen.

Stk. 4. Voldgiftsnævnet fastsætter en kort frist for modparten til at afgive en indlæg. Den sagkyndige kan - hvor der er særlig anledning dertil - give parterne adgang til at fremkomme med yderligere et indlæg inden udløbet af en kort frist, som den sagkyndige fastsætter. Efter udløbet af fristen træffer den sagkyndige

snarest muligt og inden 15 arbejdsdage beslutning om, i hvilket omfang udbetalingskravet skønnes begrundet, og hvem der skal betale udgifterne, herunder den sagkyndiges honorar. Voldgiftsnævnet fastsætter størrelsen af honoraret.

Stk. 5. Det kan i særlige tilfælde bestemmes, at udbetaling til private bygherrer og til entreprenører betinges af sikkerhedsstillelse. Den sagkyndige træffer i så fald bestemmelse om sikkerhedens art og omfang og om betingelserne for dens udbetaling eller ophør. Ved begæring om udbetaling af bygherrens sikkerhedsstillelse kan den sagkyndige i særlige tilfælde endvidere henvise entreprenøren til at anlægge voldgiftssag efter § 47.

Stk. 6. Under ganske særlige omstændigheder kan Voldgiftsnævnet forlænge fristerne i stk. 4 med indtil 10 arbejdsdage.

Stk. 7. Beløb, der omfattes af beslutning om udbetaling af stillet sikkerhed, skal udbetales senest 3 arbejdsdage efter, at parterne og garanten har fået skriftlig meddelelse om beslutningen.

Stk. 8. For behandling af sager om sagkyndig beslutning gælder de regler, som er fastsat af Voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed.

2.47 Voldgift

§ 47. Tvister mellem parterne afgøres af Voldgiftsretten for bygge- og anlægsvirksomhed, København, hvis afgørelser er endelige.

Stk. 2. Sag for Voldgiftsretten anlægges ved indlevering af klageskrift, der stiles til Voldgiftsnævnet.

Stk. 3. Klageskriftet skal indeholde:

- 1) oplysning om, hvilke parter sagen vedrører, samt disse parter adresse og telefonnummer.
- 2) klagerens påstand samt en kort fremstilling af de kendsgerninger, hvorpå påstanden støttes, og
- 3) angivelse af de dokumenter og andre beviser, som klageren agter at påberåbe sig. Dokumenterne skal være vedlagt.

Stk. 4. Voldgiftsretten består - jf. dog stk. 5 og 6 - dels af 1 medlem af Voldgiftsret-

tens præsidium, udpeget af præsidiets formand, dels af 2 sagkyndige, som efter sagens beskaffenhed udpeges af Voldgiftsnævnet for hvert enkelt tilfælde. Præsidiets formand kan bestemme, at en af suppleanterne i dette skal fungere som Voldgiftsrettens formand.

Stk. 5. Hvis en part begærer det, suppleres retten med yderligere 2 medlemmer af præsidiet eller dets suppleanter. De dermed forbundne merudgifter fordeles i forbindelse med Voldgiftsrettens afgørelse af spørgsmålet om sagsomkostninger. Det kan da bestemmes, at de udgifter, der er en følge af rettens supplerings, skal udredes af den part, der har rejst krav herom, når retten skønner, at det ikke var tilstrækkeligt begrundet af fremsætte kravet.

Stk. 6. Er parterne enige derom, kan Voldgiftsretten bestå alene af 1 medlem.

Stk. 7. For Voldgiftsrettens behandling af sagerne gælder de regler, som er fastsat af Voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed. I øvrigt gælder lov om voldgift.

Stk. 8. Når nærværende almindelige betingelser gælder i forholdet mellem bygherren og flere parter (entreprenører, leverandører), gælder bestemmelserne i stk. 1-7 også i det indbyrdes forhold mellem de pågældende parter.

3. BESTEMMELSER OM BYGGEPLADSDRIFT

3.1 Generelt

Nærværende byggepladsbestemmelser indeholder de forudsætninger, der er gældende for anlæg, drift og afvikling af byggepladsen.

Der skal tages udstrakt hensyn til naboejendommens bygninger, anlæg, tilslutninger og anordninger m.v.

.

3.2 Byggepladsen

Byggepladsen er lokaliseret i området ejendommen iht. byggepladsplanen og med skurby opstillet ved Nikolaj Plads.

Bygherren anmelder byggepladsen til Arbejdstilsynet.

Eksisterende forhold:

De eksisterende forhold på byggepladsen fremgår af ARK tegningsliste eksisterende forhold.

3.3 Byggepladsens indretning

Byggepladsforhold er vist på tegning TF_BP01.

Indhegning:

Bygherre leverer, opstiller, flytter, vedligeholder og fjerner byggepladshegnet inklusiv porte og døre.

3.4 Vagtordning

Vagtordningen varetages af Bygherre, og omfatter:

- Løbende opsyn med bygningen / området.
- Aflåsning efterhånden som området forlades.
- Adgangs- / Udgangskontrol. (forebygger svind fra pladsen)
- Øjeblikkelig reaktion ved uregelmæssigheder.
- ~~• Åbne / Lukke pladsen.~~
- ~~• Evt. varemødtagelse.~~

3.5 Tyverisikring

Tyverisikringen varetages af Bygherre.

3.6 Skiltning

Forbuds- og påbudsskilte:

Bygherre leverer og opsætter skilte i fælles færdsels- og arbejdsområder ved byggeriets start, vedligeholder dem og fjerner dem ved byggeriets afslutning.

Fælles byggepladsskilte:

~~Storentreprenøren ENT2 opsætter byggepladsskilt. Byggepladsskilt leveres af bygherre.~~

3.7 Førstehjælpskasser

Bygherre leverer førstehjælpskasser

3.8 Brandslukningsmateriel

Bygherre leverer og vedligeholder fælles brandslukningsmateriel. Placering af brandslukningsmateriel fremgår af byggepladstegning TF_BP01.

3.9 Byggepladsens færdselsarealer

Bygherre etablerer en 3 m brandvej fra Ryesgade til opgang D, jf. byggepladstegning TF_BP01.

Parkering:

~~Parkering af privatbiler og andre biler der anvendes til personbefordring må ikke ske på byggepladsen. Der henvises til offentlige P-pladser uden for byggepladsen på Lille Kongensgade.~~

~~Parkering af biler på byggepladsområdet må kun finde sted på de af Bygherre udpegede P-pladser. Biler på byggepladsen skal være forsynet med firmanavn og telefonnum-
mer.~~

Cykelparkering sker uden for byggepladsen på Ryesgade.

Udendørs færdselsarealer:

Bygherre etablerer, vedligeholder, vejrligssikrer, omlægger og fjerner byggepladsveje, gangveje og overkørsler iht. udbudstidsplanen og byggepladstegning TF_BP01.

Afdækning af huller i færdselsarealer:

Bygherre sørger for afdækning af brønde i adgangsveje herunder vedligeholdelse og fjernelse af afdækning, når de permanente dæksler monteres.

Etablering af rækværk i færdselsarealer:

Bygherre leverer, opsætter, vedligeholder og fjerner rækværker langs fælles færdselsarealer som angivet på byggepladstegning TF_BP01.

-

Belysning af færdselsarealer:

Bygherren leverer, monterer, vedligeholder, demonterer og fjerner belysning af færdselsarealer på terræn, som vist på byggepladsplan.

Byggepladsbelysningen styres af skumringsrelæer samt af kontakture med døgn- og ugeprogram samt gangreserve.

Vejrligsforanstaltninger på færdselsarealer:

-

Bygherre står for udførelsen af årstids- og vejrligsforanstaltninger på byggepladsens færdselsarealer.

Oprydning og renhold af færdselsarealer:

VVS-entreprenøren renholder færdselsarealer i bygning(er) for støv og lignende, som ikke kan henføres til en bestemt entreprenør. Dette vil ske minimum en gang om ugen.

3.10 Skur og oplagsplads

Bygherre etablerer, vedligeholder, vejrligssikrer og nedtager

- a. skur til kontor/møder
- b. velfærdsskure med toilet, bad, håndvaske, omklædningsfaciliteter samt spiseplads
- c. overdækket materialeplads og teltværksteder

Køreplader:

Belægningen på oplagspladserne er stål køreplader. Stålblader udlægges af Bygherre iht. byggepladstegning TF_BP01.

Bygherre etablerer, vedligeholder og fjerner stål køreplader.

3.11 Affaldshåndtering og affaldscontainer

Bygherren sørger for opstilling af affaldscontainere, hvorefter byggeaffaldet sorteres andetsteds.

3.12 Arbejdsområder

Etablering af rækværk i arbejdsområder:

Bygherre opsætter, vedligeholder og fjerner rækværker i alle fælles arbejdsområder.

Belysning i fælles arbejdsområder:

Bygherre leverer, opsætter, vedligeholder og fjerner arbejdsbelysning.

Vejrligsforanstaltninger i arbejdsområder:

Vejrligsforanstaltninger skal planlægges og iværksættes i så god tid og i et sådant omfang, at de er i stand til at afbøde vejrligets indflydelse på tidsfrister og kvalitet. Snerydning og tilsvarende arbejder skal så vidt muligt foretages inden normal arbejdstids begyndelse.

I tilbuddet skal medtages følgende årstids- og vejrligsforanstaltninger:

- Snerydning, grusning og afisning af egne arbejdsområder
- Foranstaltninger mod frostulemper og frostødelæggelse vedr. egne arbejder, herunder
 - o Beskyttelse af materialer og bygningsdele mod frost herunder: afisning og afrimning, foranstaltninger til frostsikring af mørtel, tildækning og/eller beskyttelse af nyudført murværk mod frost
 - o Foranstaltninger ved indendørs arbejde:, opvarmning og ventilation

Oprydning og renhold i arbejdsområder:

Entreprenøren skal til stadighed holde egne arbejdsområderne ryddelige og rengjorte for affald, materialer og værktøj samt flytte eller fjerne samme, hvis det er hindrende for byggeriets fremme.

Entreprenøren skal efter behov dog mindst *dagligt og derudover efter behov* —normalt på ~~ugens sidste arbejdsdag~~ rydde op og rengøre herunder støvsuge efter egne aktiviteter. *Bygherren overtager rengøringen på entreprenørens regning hvis opgaven ikke varetages tilfredsstillende af entreprenøren.*

Fjernelse af støv i bygninger skal ske ved støvsugning. Tørfejning er forbudt. Følges Bygherres anvisninger ikke vedrørende oprydning og renhold, kan Bygherre lade arbejdet udføre for entreprenørens regning. Udgiften hertil fratrækkes entreprenørens tilgodehavende.

3.13 Tekniske Hjælpemidler_

Kraner og hejse:

De enkelte entreprenører skal påregne at opstille, vedligeholder og fjerner kraner, lifte og materialehej for egne arbejder. Bygherre opstiller dog materialehejs ved stillads.

Materialehejse er til fri afbenyttelse for alle øvrige entreprenører på byggepladsen .

Personelevatorer:

Der opstilles ikke personelevator.

Stillads:

Bygherren etablerer samtlige nødvendige stilladser i nødvendigt omfang for entreprenørernes arbejder.

Stillads forsynes med tydelig skiltning, hvoraf fremgår opstiller og tilladelig belastning. Omdannelse af stillads må kun ske efter aftale med byggeledelsen.

VVS og Ventilationsentreprenøren skal medvirke til at rationalisere den samlede byggeplads ved at tillade andre entreprenører at benytte stilladser, når dette er hensigtsmæssigt og kan ske uden væsentlige gener for opstiller og uden at stilladserne lider overlast. Entreprenørerne er pligtig til i god tid at træffe aftale herom med Bygherre.

3.14 Vand og afløb til byggeplads og byggebrug

Bygherre etablerer for tilslutning, vedligeholder og fjerner

- a. vandforsyningen inkl. måler til byggebrug og skurby for alle entreprenører
- b. afløb til skurby for alle entreprenører

3.15 El til byggeplads og byggebrug

Bygherre opsætter, vedligeholder og fjerner byggeplads-hovedtavle med målere

Bygherre opsætter, vedligeholder og fjerner el-forsyning fra hovedtavle

- a. til møde- og kontorskur og til velfærdsskure
- b. til byggebrug
- c. til byggepladsbelysning

3.16 Kommunikation

Placering af telefon for nødopkald fremgår af byggepladstegning TF_BP01.

3.17 Særlige forhold vedrørende bygninger i brug

Værktøj skal vælges således, at dette giver færrest mulige gener for eventuelle beboere/ansatte med hensyn til støj, vibrationer, støv og emissioner.

Adgang til lokaliteter i brug skal ske efter følgende regler:

- Alle entreprenørens ansatte, der ønsker adgang til lokaliteterne, skal have udstedt et identitetskort. Entreprenøren har pligt til omgående at anmelde et eventuelt mistet ID-kort.
- Bygherre forestår administration af nøgler.

4. SIKKERHED OG SUNDHED

4.1 Generelt

Entreprenøren skal medvirke til at bygherrens målsætning om at arbejdet planlægges og udføres med stor fokus samt høj prioritering af sikkerhed og sundhed gennem hele forløbet.

Målsætningen er et byggeri uden arbejdsulykker.

4.2 Organisation

Sikkerhedskoordinator varetages af Bygherre.

4.3 Plan for sikkerhed og sundhed

Bygherre udarbejder plan for sikkerhed og sundhed og fremsender denne til entreprenørerne 1 måned før opstart af entreprisen. Entreprenøren skal herefter og senest 14 dage før byggeopstart fremsende eventuelle kommentarer til plan for sikkerhed og sundhed.

Plan for sikkerhed og sundhed omfatter alle fællesområder og skal være tilgængelig for alle, så retningslinjer samt den enkeltes opgave og ansvar er kendt af alle berørte entreprenører/medarbejdere på byggepladsen.

4.4 Byggepladskoordinering:

Før byggepladsen rigges til, skal der afholdes et indledende koordineringsmøde med deltagelse af alle entreprenører samt Bygherre.

Dagsordenen for mødet er:

- Redegørelse for projektet og de planlagte sikkerheds og sundhedsforanstaltninger
- Gennemgang af sikkerhedsorganisationen
- Gennemgang af forslag til detailtidsplan
- Entreprenørerne redegør for deres metodevalg og valg af tekniske hjælpemidler samt forslag til eventuelle ændringer af den foreløbige plan for byggepladsens indretning.

Efter koordineringsmødet færdiggør Bygherre *Plan for Sikkerhed og Sundhed*.

4.5 Sikkerhedsmøder

Bygherre indkalder til sikkerhedsmøder samt udarbejder og udsender referater af sikkerhedsmøder. Samtlige firmaer på pladsen skal være repræsenteret ved møderne ved en ledelsesansvarlig og en medarbejdersikkerhedsrepræsentant for hvert firma.

Deltagerne skal have beføjelser til at træffe bindende aftaler om sikkerhedsarbejdet på entreprenørens vegne.

Bygherre kan indkalde til ekstraordinære sikkerhedsmøder i tilfælde af ulykker, hændelser eller andre årsager efter hans skøn.

Entreprenøren er forpligtet til at deltage i ekstraordinære sikkerhedsmøder og vil ikke blive honoreret ekstra herfor.

4.6 Sikkerhedsgrupper

Bygherre nedsætter en sikkerhedsgruppe bestående af repræsentanter fra henholdsvis entreprenøren og dennes underentreprenører samt repræsentanter fra de øvrige fagentreprenører, der arbejder på byggepladsen.

- Sikkerhedsgruppen skal referere til entreprenørs repræsentant.
- Sikkerhedsgrupperne skal gennem systematisk opfølgning på arbejdets udførelse sikre, at gældende sikkerhedsregler overholdes, og gennem sikkerhedsinspektioner sikre, at der arbejdes sikkert og at farlige situationer forebygges.
- Sikkerhedsgrupperne skal sætte sig ind i det informationsmateriale om byggeriet, der bliver udleveret af hovedentreprenør.
- Sikkerhedsgrupperne skal informere og vejlede egne kolleger om gældende sikkerhedskrav.
- Sikkerhedsgrupperne har pligt til at deltage i de planlagte sikkerhedsmøder.
- Sikkerhedsgrupperne skal deltage i rapportudarbejdelse ved uheld.
- Sikkerhedsgrupperne skal sikre, at de påbud og anvisninger, som gives af Bygherre eller af arbejdstilsynet, følges af alle entreprenører/medarbejdere.

4.7 Sikkerhedskrav

Det er entreprenørens ansvar, at etablere og vedligeholde de sikkerhedsforanstaltninger han er blevet pålagt ved afgrænsningen. Overholdes afgrænsningen ikke kan koordinator lade sikkerhedsforanstaltningerne udføre for entreprenørens regning.

Det er ligeledes entreprenørs eget ansvar, at arbejdsmiljøloven, bekendtgørelser og anvisninger overholdes, og at alle stilladser, maskiner mv. er i forsvarlig og lovlig stand. Dette i såvel fællesområder (pligter ifølge samordningen) som i Entreprenørens eget arbejdsområde.

Dersom entreprenør ikke opfylder sine sikkerhedsmæssige forpligtelser, kan Bygherre uden varsel lade forholdet bringe i orden for entreprenørens regning.

Alle udgifter til sikkerhedsarbejde, som arbejdstilsynet påbyder sikkerhedsorganisationen at foranledige udført, fordeles efter Bygherres skøn mellem de implicerede entreprenører. Samtlige entreprenører har pligt til på forlangende af Bygherre at stille mandskab til rådighed for sådant arbejde.

4.8 Arbejdsmiljø

Generelt:

Projektet skal gennemføres med mindst mulig påvirkning af arbejdsmiljøet. Der skal gennem hele byggeforløbet planlægges, så unødvendig påvirkning af miljøet forebygges og miljøuheld undgås.

Der vil være påbud om brug af sikkerhedshjelm, sikkerhedssko og refleksvest overalt på byggepladsen, såvel udvendigt som indvendigt. Kun Bygherre kan ved specielle arbejdsforhold dispensere fra dette. Dispensationen vil ske skriftligt og skal bæres af modtager i arbejdstiden.

Sikkerhedsbriller skal anvendes ved alle bore-, skære-, slibe-, hugge eller fræsearbejder samt ved alle arbejder, hvor der er risiko for stænk eller støv i øjnene.

Al sikkerhedsudstyr skal være typegodkendt.

Personer der ikke følger sikkerhedsreglerne eller andre anvisninger givet af Bygherre eller byggelederen kan bortvises.

Spisning skal generelt foregå i mandskabsvognene. Spisning i bygningen tillades ikke.

Indtagelse af øl, spiritus og euforiserende stoffer må ikke finde sted på byggepladsen. Personer der overtræder disse regler vil blive bortvist fra byggepladsen. Berusede eller påvirkede personer vil blive bortvist fra byggepladsen.

Der må ikke ryges i bygning ej heller i skurene. Rygning skal ske udendørs i skurbyområdet. Rygning tillades ikke andre steder på byggepladsens områder. Henkastning af skodder skal ske i dertil indrettede spande

De i skurbyen samt separat opstillede toiletter skal benyttes. Aftrædelse på byggeplads og i bygning kan medføre bortvisning.

Overnatning på byggepladsområdet, bygning, skure og mandskabsvogne tillades ikke.

Begrænsning af støjgener:

Entreprenøren skal vælge materiel, som udsætter brugeren af materiellet samt øvrige personer på arbejdspladsen og ejendommens brugere for mindst mulig støj.

Entreprenøren skal medvirke til at begrænse støjgener ved at vælge materiel og værktøjer, som giver mindst mulig støj til brugeren af materiellet eller til øvrige personer på arbejdspladsen.

Entreprenøren har ansvaret for at særlig støjende arbejdsprocesser indkapsles for entreprenørens egen regning, så de overordnede støjkrav overholdes i henhold til Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/ 1984 "Ekstern støj fra Virksomheder".

Begrænsning af skader og gener fra vibrationer:

Entreprenøren skal vælge værktøjer, som giver mindst mulige hånd-/armvibrationer, eller anvende metoder til at ophænge værktøjet, så det ikke håndholdes.

Begrænsning af støvgener:

Entreprenøren skal sørge for, at der udføres effektiv støvbegrænsning ved kilden.

Entreprenøren skal medvirke til at begrænse støvgener ved at vælge materiel og værktøjer, som giver mindst mulig støv til brugeren af materiellet samt til øvrige personer på arbejdspladsen.

Bygherre kan forlange at støv begrænses ved vanding og støvsugning.

Begrænsning af ergonomiske gener:

Entreprenøren skal sørge for, at manuel transport - såsom løft, bæring, skub, træk og lignende af tunge byrder - begrænses mest muligt ved anvendelse af tekniske hjælpemidler.

5. OMGIVENDE MILJØ

5.1 Generelt

Entreprenøren skal oplyse en kontaktperson til håndtering af eventuelle naboklager over arbejdet på byggepladsen.

5.2 Støj

Entreprenøren skal kende og overholde kommunens regulativer vedrørende støj.

De vejledende støjkrav er, at ved omliggende boliger og andre støjfølsomme bebyggelser, skal der overholdes en grænseværdi på 50 dB i tidsrummet mandag-fredag kl. 07.00-18.00. Uden for dette tidsrum, samt på helligdage, er grænseværdien 45dB. Alle dage mellem kl. 22.00-07.00 er grænseværdien 40dB. Er det nødvendigt at udføre støjende arbejde, der overskrider støjkravene, skal entreprenøren have en skriftlig tilladelse hertil af den kommunale myndighed.

Valg af maskiner, arbejdsmetoder og indretning af byggeområdet/pladsen skal ske, så omgivelserne generes mindst muligt af støj.

5.3 Vibrationer

Entreprenøren skal kende og overholde kommunens regulativer vedrørende vibrationer.

Er det nødvendigt at udføre vibrerende arbejde udenfor normal arbejdstid, skal entreprenøren have en skriftlig tilladelse hertil af den kommunale myndighed.

Valg af maskiner og arbejdsmetoder skal ske så omgivelserne generes mindst muligt af vibrationer.

5.4 Støv

Hvis arbejde og/eller transport kan risikere at medføre støv og/eller spild af jord uden for byggepladsen, skal der gennemføres forebyggelse og afhjælpning efter nærmere aftale med byggeledelsen.

5.5 Emissioner til atmosfæren

Entreprenøren skal undgå unødvendige emissioner til atmosfæren, herunder undgå tomgang fra maskiner samt materiel og transport, som ikke er påkrævet for udførelse af arbejdet.

5.6 Spild af olie og kemiske produkter

Entreprenøren skal straks opsamle spild af olie og kemiske produkter. Entreprenøren skal hurtigst muligt orientere byggeledelsen om spildet og afhjælpningen, så det kan vurderes, om spildet er håndteret korrekt.

6. KVALITETSSTYRING

6.1 Generelt

Entreprenørens KS-system, som anvendes til styring og sikring af entreprisens arbejder, skal mindst omfatte indarbejdede procedurer og hjælpemidler til gennemførelse og dokumentation af de krævede KS-aktiviteter.

Entreprenøren skal forud for indgåelse af entrepriseaftalen aflevere firmaets KS-håndbog til Bygherrens tilsyn til gennemsyn. Byggeledelsens gennemsyn af entreprenørens KS-system og hjælpemidler fritager ikke entreprenøren for det fulde ansvar for at levere de i udbudsmaterialet/entrepriseaftalen forlangte kvaliteter og opfyldelse af egne krav.

6.2 Byggeledelsen

Uafhængigt af entreprenørens kontrol vil Bygherren lade udføre tilsyn.

6.3 Byggemøder

Der vil blive afholdt byggemøder ugentligt på en fast ugedag og tidspunkt. Bygherre eller Bygherres tilsyn indkalder til byggemøder og udarbejder herefter referat af byggemøderne, der udsendes hurtigst muligt derefter.

Seneste i forlængelse af det sidste byggemøde i en måned drøftes økonomi mellem entreprenøren og Bygherre.

Eventuelle bemærkninger til byggemødereferaterne skal fremføres på det først efterfølgende byggemøde. Sker dette ikke, vil referatet blive betragtet som godkendt.

Entreprenørens arbejdsleder skal selv deltage i byggemøderne. Derudover deltager andre relevante fagentreprenører, der på tidspunktet er repræsenteret på byggepladsen.

6.4 Kvalitetsplan

Entreprenøren skal udarbejde og efterleve en kvalitetsplan, som minimum skal indeholde følgende emner:

- Organisation
- Dokumentstyring
- Procesgranskning og projektgennemgang
- Entreprenørprojektering
- Kontrolplan
- Modtagerkontrolskemaer med afgivelse af følgeseddels nr., komponent, indbygningssted mv.
- Kvalifikationer
- Krav til og styring af underentreprenører og leverandører
- Håndtering af fejl og mangler ved materialer og arbejde
- Håndtering af afvigelser fra projektmaterialet
- Mangelafhjælpning
- Arkivering/aflevering af dokumentation
- Aflevering af drifts- og vedligeholdelsesmanualer og datablade for indbyggede komponenter

Kontrolplanen skal være godkendt af byggeledelsen før arbejdets opstart.

Kvalitetsplanen skal indeholde procedurer for hvordan fejl eller ændringer ved materialer og arbejder håndteres.

Ved tilfælde af fejl eller ændringer skal entreprenøren udarbejde en afvigelsesrapport, med beskrivelse af afvigelsen og hvordan den afhjælpes.

6.5 Projektgennemgangsmøde

Senest 5 arbejdsdage før første projektgennemgangsmøde skal entreprenøren fremsende kvalitetsplanen til byggeledelsen. Senest 5 arbejdsdage efter byggeledelsens eventuelle kommentarer til kvalitetsplanen skal entreprenøren fremsende den reviderede kvalitetsplan til byggeledelsen til godkendelse.

Det første projektgennemgangsmøde har til formål at afklare entreprenørens evt. spørgsmål til udførelsen i forhold til det udbudte, optimering/koordinering af føringsveje mv. samt entreprenørens eventuelle alternative forslag til optimerede løsninger.

Entreprenøren skal derfor inden mødet have sat sig grundigt ind i udbudsmaterialet og gerne have fremsendt spørgsmål til byggeledelsen inden mødet.

KS-mappe gennemgås på de løbende byggemøder. Evt. manglende kvalitetsstyring vil af bygherre blive anset for at være en væsentlig mangel.

Den løbende udførelse af kvalitetssikringens ydelser regnes som del af entreprenørs samlede ydelse.

Der skal påregnes deltagelse af entreprenørens projektleder i projektgennemgangsmøder sammen med byggeledelsen og fagtilsynet.

Mødernes varighed og antal af evt. opfølgende møder afhænger af omfanget af bearbejdninger af projekt og ydelser.

6.6 Opstartsmøder for arbejder

Mødetidspunktet for opstartsmødet aftales med byggeledelsen.

6.7 Entreprenørens kontrol og dokumentation

Generelt:

Kontrol og dokumentation er en del af entreprenørens ydelse. Entreprenøren skal sikre, at der dels gennemføres en løbende kvalitetskontrol af arbejdet og af leverancer hertil, dels tilvejebringe en dokumentation for, at kontrol i henhold til kontrolplanen er udført, og at de specificerede kvalitetskrav er opfyldt.

Hvis Bygherre som følge af fejl eller svigt under udførelsen kan begrunde, at kontrol og/eller dokumentation bør udvides, skal entreprenøren følge opfordringen uden udgift for Bygherren.

Der henvises i øvrigt til DGNB fællesbeskrivelse, jf. Bilag.

Styring af udførelsesdokumenter:

Entreprenøren skal straks etablere og i hele udførelsesperioden vedligeholde et systematisk arkiveringssystem til identifikation og styring af udførelsesdokumenter og ændringer/supplementer til disse. Systemet skal også dække eventuelle underentreprenører. Systemet skal som minimum omfatte følgende elementer:

- Registreringslister over gyldige dokumenter. Listerne skal kunne ændres, og ændringen registreres. Listerne skal fremsendes til dokumentbrugerne.
- Fastlagt procedure for, hvordan ændringerne markeres i dokumenter, og hvordan dokumenterne og deres ændringsstatus identificeres.

Arkivering af dokumentation:

Arkivering skal omfatte dokumentation, som løbende indgår, og som vedrører kvalitetsovervågning, herunder kvaliteten af materialer, materiel, udførelse og færdige delproduktioner samt kvalifikationer af personale, hvortil der stilles særlige krav.

Kontrol og D&V-dokumentation skal holdes adskilt under udførelsen og ved aflevering, og begge skal bestå af mapper indeholdende en indholdsfortegnelse over dokumentationen.

Der henvises til DGNB Fællesbeskrivelse.

Kontrolokumentation:

Dokumentation skal være tilgængelig for Bygherre under arbejdets forløb. Dokumentation omfatter også delarbejder/leverancer fra underentreprenører/ leverandører.

Entreprenøren skal således videreføre kvalitetssikringskravene til underentreprenører og leverende.

Kontroldokumentation skal afleveres løbende hver 3 måned i hele byggeperioden. Storentreprenørens KS-materiale skal afleveres digitalt på ed følgende mappestruktur og skal omfatte nedenstående afsnit for hvert enkelt arbejde:

- Kvalitetsstyring
 - Kvalitetsplan
 - Kvalitetskontrol
- Organisation
 - Firmaets organisation
 - Ansvarshaveren for kvalitetssikring
 - Underentreprenører
- Projektgranskning
 - Komplet- og fyldestgørende materiale
 - klarheder og ændringsforslag
- Projektgennemgang
 - med rådgivere
 - med underentreprenører
 - med mandskab
- Materialekontrol
 - Datablade og diverse godkendelser
 - Certifikater fra kontrolordninger
 - Fabriks- og produktkontrol
 - Beregninger og tegninger
- Produktkontrol
 - Datablade og diverse godkendelser
 - Certifikater fra kontrolordninger
 - Fabriks- og produktkontrol
 - Beregninger og tegninger
- Kontrolplan for modtagerkontrol
- Modtagekontrol
 - Kontrolskemaer
 - følgesedler
- Proceskontrol
 - Kontrolskemaer
 - Prøveudtagning
 - Kontrolmålinger og nivellementer
 - Fotodokumentation
- Slutkontrol
 - Entreprenørkontrol og mangelfhjælpning
 - Færdigmelding

DGNB relaterede dokumenter, jf. DGNB Fællesbeskrivelse.

D&V-dokumentation:

D&V-dokumentation skal som udgangspunkt inddeles i bygningsdele, projektmaterialet angiver.

Entreprenøren skal til brug for udarbejdelse af D&V-dokumentation levere oplysninger om de materialer, produkter og komponenter, der indgår i arbejdet, som specificeret i arbejdsdelsbeskrivelsen.

6.8 Aflevering

Kvalitets- og kontroldokumentation afleveres til Bygherre i færdiggjort stand senest 10 arbejdsdage inden aflevering. I forbindelse hermed afleveres mangelliste for KS-materialet som en del heraf (eksempelvis ej udført mangelfhjælpning og andre eventuelle mangler i materialet).

D&V-dokumentation afleveres digitalt til Bygherre i færdiggjort stand senest 30 arbejdsdage inden aflevering. I forbindelse hermed afleveres mangelliste for D&V-materialet som en del heraf (eventuelle mangler i materialet).

6.9 Kvalitetssikring efter aflevering

Entreprenørens mangelfhjælpning efter aflevering er underkastet de samme betingelser for kvalitetssikring som de øvrige arbejder.

Entreprenørens kontroldokumentation vedrørende mangelfhjælpning skal overdrages til Bygherre umiddelbart efter mangelfhjælpningens afslutning.

Der henvises i øvrigt til DGNB Fællesbeskrivelse, jf. bilag 6.

6.10 Myndighedernes tilsyn

Det påhviler entreprenøren selv at rekvirere påkrævede tilsyn fra myndigheder i forbindelse med arbejdets udførelse.

7. TIDSSTYRING

7.1 Generelt

Som grundlag for hovedtidsplanen indgår nedenstående forudsætninger, der ligeledes skal danne grundlag for efterfølgende udarbejdelse af detaljerede tids- og arbejdsplaner.

Arbejdet udføres i henhold til hovedtidsplanen. De sanktionsbærende datoer skal overføres fra hovedtidsplanen til de detaljerede tids- og arbejdsplaner.

Bygherre forbeholder sig ret til at fremkomme med mangelindsigelser indtil endelig aflevering.

Arbejdsplaner skal udføres under hensyntagen til sikkerhed og sundhed på byggepladsen.

Der skal sidst i byggeperioden afsættes **min. 10 dage** til teknisk mangelgennemgang og mangelfhjælpning.

Eventuelle økonomiske konsekvenser med afrigning og tilrigning af stilladser og lignende skal være indregnet i entreprenørens tilbud.

7.2 Tidsfristforlængelser

Hvis hovedentreprenøren får godkendt spildtid indrømmes tidsfristforlængelse eller idømmes dagbod, refereres dette i førstkomende byggemødereferat.

7.3 Vejrligspåvirkede arbejder

Tidsfristforlængelse på grund af vejrforhold gives kun, hvis der er tale om et for årstiden usædvanligt vejrlig.

I tidsplanen skal forlods være indregnet vejrligsdage iht. AB 92.

Såfremt foranstående antal vejrligsdage overskrides, giver det overskridende antal dage ret til tidsfristforlængelse med et tilsvarende antal dage.

En forudsætning for, at en vejrligsdag kan godkendes som spildtid er, at der rent faktisk ikke er blevet arbejdet.

Nedsættelse af effektiviteten på grund af nedbør og frost berettiger ikke til tidsfristforlængelse.

Spildtid kan kun godkendes for aktiviteter, der direkte berøres af de pågældende vejrforhold.

Såfremt entreprenøren ønsker at standse en aktivitet på grund af vejret, skal dette uophørligt forelægges bygherretilsynet, der afgør, om betingelserne for godkendelse af spildtid er til stede.

- 1) Umuliggør vejrliget ved normal arbejdstids begyndelse, at der arbejdes på en aktivitet, og må arbejdet ligge stille mere end 2 timer fra dette tidspunkt, godkendes 1 spilddag.
- 2) Må arbejdet på en aktivitet indstilles i mere end 2 timer i tidsrummet efter kl. 12.00, godkendes ½ spilddag.
- 3) Har vejrliget i mere end halvdelen af den nominelle arbejdstid umuliggjort, at der arbejdes på en aktivitet, godkendes 1 spilddag.

Såfremt entreprenøren påberåber sig ret til tidsfristforlængelse som følge af usædvanligt vejrlig, påhviler det entreprenøren at fremskaffe dokumentation herfor, tilføjelsen til AB 92 § 24 stk. 1, nr. 4.

7.4 Tidsplan

Entreprenøren er pligtig til umiddelbart efter tildeling af kontrakten at medvirke ved udarbejdelse af en deltaljeret tidsplan for byggeriet inden for rammerne af hovedtidsplanen i udbudsmaterialet.

Entreprenørens arbejdsplan skal vise alle betydende aktiviteter med angivelse af varighed og eventuel afhængighed i forhold til andre aktiviteter.

Nedsættelse af effektiviteten på grund af nedbør og frost berettiger ikke til tidsfristforlængelse.

Spildtid kan kun godkendes for aktiviteter, der direkte berøres af de pågældende vejrforhold.

Såfremt entreprenøren ønsker at standse en aktivitet på grund af vejret, skal dette uophørligt forelægges bygherretilsynet, der afgør, om betingelserne for godkendelse af spildtid er til stede.

- 4) Umuliggør vejrliget ved normal arbejdstids begyndelse, at der arbejdes på en aktivitet, og må arbejdet ligge stille mere end 2 timer fra dette tidspunkt, godkendes 1 spild dag.
- 5) Må arbejdet på en aktivitet indstilles i mere end 2 timer i tidsrummet efter kl. 12.00, godkendes ½ spild dag.
- 6) Har vejrliget i mere end halvdelen af den nominelle arbejdstid umuliggjort, at der arbejdes på en aktivitet, godkendes 1 spild dag.

Såfremt entreprenøren påberåber sig ret til tidsfristforlængelse som følge af usædvanligt vejrlig, påhviler det entreprenøren at fremskaffe dokumentation herfor, tilføjelsen til AB 92 § 24 stk. 1, nr. 4.